

CRNOGORCI U JUŽNOJ AMERICI

U izdanju Centra za iseljenike upravo je iz štampe izašla knjiga "Crnogorci u Južnoj Americi" autora Gordana Stojovića i Marjana Maša Miljića. Centar za iseljenike je nastojao i nastoji da uspostavi bolje veze i saradnju i sa crnogorskom dijasporom u zemljama Južne Amerike koje, i pored najbolje volje, nijesu na zadovoljavajućem nivou, što zbog velike daljine što zbog još neinstitucionalizovanih veza i odnosa sa zemljama u kojima se nalaze naši iseljenici. Crnogorsko iseljeničtvo u zemljama Južne Amerike, pogotovo u Argentini, u kojoj je i najbrojnije, posebno je patriotski raspoloženo i vezano za Crnu Goru – zemlju njihovih predaka.

U posljednje vrijeme uspostavljene su jače veze sa pojedincima i klubovima u Argentini. U želji da te veze osnaži i obogati, Centar planira brojne aktivnosti. Tako u okviru svoje izdavačke djelatnosti planira publikovanje knjiga iz istorije, života i rada, običaja, duha i kulture naše dijaspore u Južnoj Americi. I pored nedostupnosti ili oskudnosti arhivske građe i drugih izvora o iseljeničtvu Crne Gore u južnoameričkim zemljama, Centar se odlučio na pionirski poduhvat da sačini monografiju koja bi bila polazna osnova za dalja istraživanja. Na tom projektu Centar je angažovao dvojicu svojih saradnika: Marijana Maša Miljića, publicistu i istraživača koji se, između ostalog, bavi i problematikom crnogorske dijaspore i Gordana Stojovića, pasioniranog istraživača crnogorskog iseljeničtva u Južnoj Americi, zaljubljenika i poklonika Argentine, koju je hodočastio više puta.

Knjiga Crnogorci u Južnoj Americi se koncepcijski sastoji iz četiri dijela i nekoliko korisnih priloga za dalja istraživanja crnogorske dijaspore u Argentini i zemljama Južne Amerike: I. Crnogorska iseljavanja i veze sa maticom (a obuhvata crnogorsko iseljeničtvo kroz istoriju, iseljeničke institucije – Maticu iseljenika Crne Gore i Centar za iseljenike Crne Gore, iseljeničku periodiku Zavičaj, Susrete i Dijasporu Crne Gore; II. Crnogorska iseljavanja u Južnu Ameriku (od kraja 19. vijeka do naših dana). Ukazano je na problematiku izučavanja iseljavanja uopšte a na Zeleni kontinent posebno, kao i na rezultate dosadašnjeg proučavanja, stepen izučenosti crnogorske dijaspore u ovom dijelu svijeta, kao i na njen patriotski karakter.

Takođe, u ovome dijelu posebna pažnja je posvećena našem iseljeničtvu u pojedinim južnoameričkim zemljama: Bolivija, Brazil, Čile, Paragvaj, Peru, Urugvaj i Venecuela. Vjerovatno da i u drugim zemljama Južne Amerike ima crnogorskih iseljenika, ali u nedostatku izvora ostaju samo pretpostavke.

Iako, nepretenciozno, autor prva dva dijela knjige Marijan Mašo Miljić je učinio koliko se trenutno moglo. Trudio se da na osnovu dostupnih izvora i građe obradi crnogorsko iseljeničtvo u Južnoj Americi u cjelini i u pojedinim zemljama ponaosob. Autor je svjestan da nije mogao dati željenu sintezu, ali je izvjesnu analitičnost uspio da ostvari, upućujući u fusnotama na izvore podataka, a često dajući i dodatna pojašnjenja, informacije i za čitaoce korisne činjenice. Istina, teško je između dva svjetska rata i u poratnom periodu izvoditi crnogorsko izvan jugoslovenskog korpusa. Metodološki pristup i naučni aparat daju tekstu ovoga istraživača naučno istraživačku utemeljenost.

Autor trećeg i četvrtog dijela monografije, u odnosu na prethodna dva nešto obimnijeg, jeste Gordan Stojović, koji se crnogorskom dijasporom u Južnoj Americi, a posebno u Argentini, aktivno bavi skoro petnaestak godina. Tri puta je boravio u toj velikoj prijateljskoj zemlji, obišao crnogorske iseljeničke kolonije, susreo se sa našim iseljenicima, boravio kod njih, družio se i, pored onog što je već znao, saznao i vidio dosta novoga.

Njegov tekst je putopisno-istraživačkog karaktera, obojen snažnim emocijama, britkim

opservacijama, inventivnim komentarom. U njemu dominira autorov lični doživljaj Argentine, zato nije bilo potrebno koristiti naučni aparat. Stojovićev lični doživljaj Argentine miješa se sa njegovim saznanjima o toj zemlji i našim iseljenicima u njoj. Dio knjige koji zauzima tekst Gordana Stojovića obogaćen je sa preko stotinu fotografija, faksimila i drugih dokumenata, što ovom izuzetno dopadljivom i vrijednom štivu daje posebnu vrijednost.

Autor priče o Argentini predstavio je tu zemlju i naše iseljenike u njoj preko statističkih podataka, prvih doseljenika, u više iseljeničkih talasa, kroz nekoliko perioda, njihovu organizaciju ali i podjele, političke prije svega. Crnogorska politička emigracija je bila u Argentini relativno brojna, naročito poslije nelegitimnog i nelegalnog prisajedinjenja Srbiji (1918), što je izazvalo Božićni ustanak (1919) i vrlo jak komitski otpor. U istoriji našeg iseljeničtva u Argentini važan datum je otvaranje Generalnog konzulata između dva svjetska rata. Posebno su obrađeni talasi doseljavanja Crnogoraca u ovu daleku zemlju. Autor je uspio da da profil naše dijaspore u toj zemlji, svijest o porijeklu i očuvanju identiteta. Posebno je obradio crnogorske kolonije u Argentini: Dock Sud, General Madariaga, Tandil, Venado Tuerto – Aribenjos i Kolonia La Montenegrina.

Četvrti dio monografije, čiji je autor takođe Gordan Stojović, nosi emotivan naslov Moja Argentina, što i pored nesumnjive objektivnosti u kazivanju autoru daje slobodu na suzdržanu subjektivnost. On u ovome dijelu knjige govori o svojim prvim interesovanjima za tu zemlju i prvom zanimanju za naše iseljeničtvo u njoj. Posebno je elaborirao svoj projekat Montenegro.com i prve prepiske sa našim iseljenicima. Zasebno je obradio osnivanje Društva Zeta. Zatim slijedi njegov prvi boravak u Argentini i susret sa Crnogorcima u General Madariagi, boravak u njoj i Buenos Ajresu. Nakon izvjesne pauze Gordan se našao po drugi put u Argentini, boraveći u La Montegrini. Poslije izvjesnog vremena uslijedilo je i njegovo treće putovanje. Na kraju je obznanio svoje susrete sa Crnogorcima koji iz daleke Amerike dolaze u zavičaj, njihovo oduševljenje zemljom svojih predaka.

Autor svoj tekst završava poetikom novih odnosa nezavisne i međunarodno priznate Crne Gore sa prijateljskom Argentinom. To potvrđuje i otvaranje konzulata, što je ujedno i prilika da se i veze sa našom dijasporom u toj zemlji i drugim južnoameričkim državama podignu na viši nivo.

Otvaraju se nove, institucionalne mogućnosti da se učvršćuje prijateljstvo između Crne Gore i Argentine, saradnja na raznim poljima – privrednom, kulturnom, turističkom, sportskom itd.

Takođe stvoreni su uslovi da se uspostave i trajni mostovi saradnje između dijaspore u Južnoj Americi i matice Crne Gore. To potvrđuje da ime, biće i duh Crne Gore sežu daleko, svuda gdje živi naše iseljeničtvo.